

Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine Eksc. Grazioli na obisku v Zagrebu V hrvatski prestolnici mu je bil prirejen svečan in navdu- šen sprejem

Zagreb, 17. okt. a. V Zagreb je prispel Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine Ekscelencija Grazioli, ki se bo tu zadržal dva dni kot gost Poglavnika.

Na mejah so ga pričakovali in sprejeli visoki funkcionarji notranje in zunanje ministrstva ter veliki župan dr. Lamešič. V Zagrebu mu je bil prirejen navdušen sprejem. Na postaji so se zbrali mnogi zastopniki italijanskih in hrvatskih oblasti, predstavniki zunanje ministrstva, zagrebški župan, poglavitnik adjutant, italijanski konzul Karlo Bergamaschi, po-

poveljnik delegacije fašistične stranke in njeni člani ter velika množica ljudi, ki je Ekscelenciji Grazioli pridelila navdušene ovacije.

Pred hotelom, v katerem se je Ekscelencija Grazioli nastanil, je bil razvrščen častni oddelek, ki ga je Visoki Komisar predelal.

Popoldne je bil Visoki Komisar na grobu očeta domovine Starčevića ter se je na njem poklonil spominu velikega Hrvata. Zvečer je bil na intimni večerji, ki jo je njemu na čast priredil Poglavitnik.

Gospodarstvo Predpisi o klanju prašičev

Ker je umestno, da se uredba prodaja in klanje prašičev za preskrbo in za razdeljevanje svinjskega mesa in svinjske masti, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naredbo o klanju prašičev, ki je objavljena v »Službenem listu« od 15. oktobra in je s tem dnem stopila v veljavo, medtem ko se istočasno razveljavljajo vse odredbe, ki tej naredbi nasprotujejo ali so z njenimi določbami nezdružljive.

Prijava prašičev

Kdor ima po kakršnem koli naslovu v kakršni koli namen žive prašiče, jih mora do 31. oktobra t. l. prijaviti preko občine Prehranjevalnemu zavodu Ljubljanske pokrajine (Prevodu) na posebnih obrazcih, ki se daje pri občinskih uradih. Prijavitelj se mora prijaviti po stanju o polnoči 25. oktobra. Vse prodaje, oddaje, nakup, skotitve in pogini po tem dnevu se morajo v petih dneh prijaviti preko občine Prevodu.

Dovolitev za zakol

Od uveljavljanja te naredbe, t. j. od 15. t. m. dalje, so vsi za zakol namenjeni prašiči pod zaporo in na razpolago Prevodu, ki predpiše njih oddajo na posebnih dogovnih. Noben prašič se ne sme zaklati brez posebnega na dogovni izdanega potrdila, ki se mora pokazati klavniškemu ravnatelju ali pooblaščenemu pregledniku mesa. Kolikovo in po klavniškem ravnatelju ali pooblaščenemu pregledniku mesa vidrano potrdilo se mora v 24 urah po zakolu poslati Prevodu. Izjemoma sme Prevod izdati dovolilnico za zakol.

Rejci smejo za redno družinsko porabo zaklati vsako leto po 1 prašiča na 5 članov družine, 2 prašiča na družino do 10 članov, 3 prašiča na višje število družinskih članov. Imeti pa morajo dovolitev za ta zakol. Da dobijo to dovolitev morajo vložiti prošnjo, iz katere mora biti razvidno število družinskih članov in da je prošilec res rejec. Prošnjo je treba obliči, ki je dolžna nadzorovati pravilnost podatkov v njej, poslati Prevodu, ki izda za vsakega prašiča, katerega zakol se dovoli, posebno dovolilnico. Zakol za družinske potrebe se bo dovoljeval prvim rejcem, t. j. tistim, ki v razdobju najmanj 3 mesecev neposredno skrbijo za reje prašičev, kupljenih z živo težo do 70 kg. Članom družin, za katere se dovoli zakol, se ne bodo izdajale živilske izkaznice za nabavo maščob. Bolnišnice, sanatoriji, dobrodelne ustanove, verske družbe, konvikti, kmetijske šole itd., ki sami redijo prašiče, morajo prijaviti Prevodu svoje potrebe svinjskega mesa in masti, in se oprostijo oddaje za toliko prašičev, kolikor jim jih prizna Prevod po številu oseb, živčih v dotični skupnosti.

Dogoni prašičev

Rejci, ki imajo prašiče, godne za zakol, morajo Prevodu vsakokrat posebej preko občine in vsaj 15 dni poprej prijaviti njih število in teži in navesti njim samim najugodnejši dan za izročitev. Prevod določi kraje in dneve za dogon in pošlje oddajne naloge rejcem, ki so prašiče prijavili za oddajo.

Ocenjevalna komisija, sestavljena iz enega predstavnika Preveda kot predsednika, enega predstavnika kmetovalcev in enega predstavnika mesarjev prevzame od Prevodnega odposlanca na dogon poslano živino, označuje živali, prisodi vsaki živali vrsto in kakovost po posebni lestvici, stehta živali in določi ustrezno taro ter končno določi ceno na podlagi cenika. Ocenitev komisije je dokončna.

Za vsako kupljeno svinjo izda komisija potrdilo v treh izvodih. En izvod se izroči prodajalcu, dva pa pokrajinski Zvezi me-

sarskih društev, ki prevzame na dogonih oddane živali in poskrbi za takojšnjo plačilo. Komisija sestavi zapisnik, ki ga morajo podpisati vsi člani komisije, kakor tudi prodajalec in predstavnik Zveze mesarskih društev v skladu s poplomo posameznih živali.

Razdelitev mesa in masti

Na dogonu prevzete svinje se morajo zaklati in se jim mora vzeti maščoba, za kar poskrbi Zveza mesarjev pod nadzorstvom Prevoda. In to v klavnicah, ki jih določi Prevod. Vse maščobe, pridobljene pri teh zakolih, so pod zaporo Prevoda in na njegovo razpolago. Prevod določi, kako se shranijo in kako se uredi razdeljevanje. Pokrajinska Zveza mesarjev mora o zbranih maščobah voditi prejemni in oddajni vpisnik, ki ga je predhodno potrdil Prevod in čigar občinski vpisek se mora poslati Prevodu. Prav tako uredi Prevod kako se svinje, ki jim je bila odvzeta maščoba, dodelijo mesarjem in sme določiti, za katere namene se uporabi meso in sme urediti razdeljevanje izdelkov iz tega mesa.

Za živali zaklane v sili izda Prevod reju posebno dovolilnico, če predloži veterinarsko potrdilo in plača za prašiča stalno pristojbino 50 lir.

Maščobe, ki se pridobijo od svinj, zaklanih z dovolilnico ali v sili, se morajo pod nadzorstvom klavničnega veterinarja ali preglednika mesa oddati pristojnemu občinskemu preskrbovalnemu uradu, ki mora Prevodu sporočiti količino teh maščob.

Pristojbine

Za kritje stroškov oskrbovanja s svinjskim mesom in mastjo bo Prevod zaračunal poleg cene, ki jo plača reju Zveza mesarjev, pribitek 4%, na račun Zveze mesarjev. Za vsako na podlagi dovolilnice zaklano svinjo se mora plačati Prevodu ob pravem dovolilnici stalna pristojbina 50 lir. Za to poslovanje vodi Prevod posebne računne knjige in je morebitni aktivni preseček namenjen za pospeševanje živinoreje.

Kršitve predpisov te naredbe in predpisov, ki jih v izvrševanju poverjene pristojnosti izda Prevod, se kaznujejo v denarju od 500 do 5000 lir, v hujših primerih pa z zapornim do treh mesecev.

Cenik za klavne prašiče

Istočasno z objavo gornje naredbe je bil izdan naslednji cenik za klavne prašiče:

Prašiči: I. vrsta: godni, polnomastni, dopitani, v teži 130 kg — 10.50 lire za kg; **II. vrsta:** polmastni, negodni, nedopitani v teži 130 kg — 10.20 lire; **III. vrsta:** mršavi ali s hibami v teži 130 kg — 9.70 lire za kg. Za vsak kilogram večje teže se zviša gornja cena za 0.015 lire, za vsak kilogram manj teže pa se zniža gornja cena za 0.01 lire.

Svinje: I. vrsta: polnomastne, godne in dopitane, v teži 130 kg — 9.80 lire za kg; **II. vrsta:** polmastne, nedopitane v teži 130 kg 9. lire; **III. vrsta:** mršave, v teži 130 kg — 8.30 lire za kg. Za vsak kilogram več teže se zviša gornja cena za 0.005 lire in to do največ 220 kg, za vsak kilogram manj teže pa se zniža gornja cena za 0.01 lire.

Merjasci: I. vrsta: skopljeni, polnomastni, v teži 130 kg — 8.60 lire za kg; **II. vrsta:** skopljeni, polmastni, v teži 130 kg — 7.80 lire; **III. vrsta:** skopljeni, mršavi, v teži 130 kg — 6.10 lire; **IV. vrsta:** ne-skopljeni ali skopljeni pred manj kot tremi meseci, v teži 130 kg — 5.50 lire za kg. Za vsak kilogram več teže se zviša gornja cena za 0.005 lire in to do največ 220 kg, za vsak kilogram manj teže pa se zniža gornja cena za 0.01 lire.

Gospodarske vesti

— Zamenjava dinarjev v črni gori. Medtem ko so v vseh ostalih področjih bivše Jugoslavije dinarji v glavnem že zamenjani za drugo valuto, odnosno na Hrvaškem za kuno in v Srbiji za srbske dinarje, so v Črni gori še vedno v prometu kot zakonito plačilno sredstvo stare novčance bivše jugoslovanske Narodne banke. Sedaj pa bodo tudi dinarji v črni gori zamenjani za lire. Iz Rima poročajo, da je v Uradnem listu kraljevine objavljen razglas Duceja o zamenjavi dinarjev v lire na poročju Črne gore, zasedene od Italijanske oborožene sile. Dinarji bodo zamenjani po tečaju 38 lir za 100 din. Zamenjava se tiče novčanic, kakor tudi kovane denarja in bo izvršena le fizičnim in pravnim osebam, ki stanujejo ali imajo svoj sedež v Črni gori in ki so v legitimni posesti denarja. Zamenjava bo izvršila Banca d'Italia v roku, ki ga bo določil Vrhovni poveljnik okupacijske vojske. V dvomilijonih primerih glede legitimnosti posesti denarja ali veljavnosti dotičnega denarja bo preložen denar zadržan in bo o zamenjavi odločila posebna komisija.

— **Novo ceno za sladkorno peso in sladkor v Italiji.** Iz Rima poročajo, da je minister za kmetijstvo in gozdove s svojo odredbo, objavljeno v Uradnem listu kraljevine, določil novo odkupno ceno za sladkorno peso letošnjega pridelka, ki znaša 1.35 lire za stopnjo vsebine sladkorja. Za kristalni sladkor je v trgovini na debelo določena cena 6.97 lire za kg, za rafiniran sladkor pa 7.12 lire za kg, za franksko namembna postaja. V nadrobni trgovini je cena za 0.50 lire višja.

— **Iz zadrugnega registra.** Pri Kmetijskih družbi v Ljubljani, zadrugi z o. j. so izbrisani člani upravnega odbora Oton Dela, dr. Stanko Kovačič, Anton Soršak, Ivan Azman, Ivan Grad in Lovro Petovar ter pooblaščenec Ivan Mravlje; vpisani pa so člani upravnega odbora: Ivan Pucelj, posestnik in minister v p. v Velikih Laščah, Milan Mravlje, geometer in posestnik v Ljubljani, Martin Bajuk, posestnik v Božjakovem, Ivan Globevnik, posestnik v škocjanu pri Mokronogu, Alojzij Saje, posestnik v Žabjeku in Josip Verbič, posestnik na Vrhniki. Vpisano je tudi italijansko besedilo tvrdke: Società agraria di Lubiana, cooperativa con garanzia limitata.

— **Delovno razmerje Poljakov, ki so zaposleni v Nemčiji.** Državni gospodarski minister je izdal uredbu o delovno-pravnem postopanju z delavci Poljaki v Nemčiji. V uvodu ugotavlja odredba, da je treba glede na zaposlitvev poljskih delovnih moči dodeliti zaposlenim Poljakom na pod-

Variano di paese in paese i costumi e le consuetudini, ma uno solo è in tutto il mondo l'aperitivo che propizia l'ora del pranzo: il Bitter Campari, stimolatore dell'appetito

**BITTER
CAMPARI**
L'aperitivo

Sege in običaji so v raznih krajih različne, toda aperitiv, ki človeka blagodejno pripravi na kosilo, je na vsem svetu samo eden: Bitter Campari, pospeševalec teka.

DAVIDE CAMPARI & C. Milano, Via Manzoni 19

I soccorsi del Duce agli studenti sloveni

Concorso a 100 borse di studio da L. 4.000 ciascuna —
L'esonero dalle tasse scolastiche a favore degli studenti
di medicina che si iscriveranno nelle Università del Regno

Il Duce, reso edotto dall'Ecc. Grazioli della particolare condizione degli studenti sloveni desiderosi di continuare gli studi in Italia, tenuto conto che molti di essi, meritevoli per il profitto negli studi, non disponevano dei mezzi di fortuna necessari, ha stabilito anzitutto l'esonero dalle tasse scolastiche a favore di quelli provenienti dalla facoltà incompleta di medicina della nostra Università che si iscriveranno nelle Università del Regno.

Inoltre, con un particolare gesto di benevolenza, ha messo a disposizione degli studenti della nostra Provincia che si recheranno nel Regno a scopo di studio, 100 borse di studio, da L. 4.000 ciascuna. Per tali borse è indetto il seguente concorso:

CONCORSO

Sono messe a concorso 100 borse di studio da L. 4.000 annue ciascuna a favore di studenti sloveni, residenti nella nuova provincia di Lubiana, di razza ariana, che si iscrivono per l'anno accademico 1941-XIX alle R. Università del Regno.

Le borse di studio saranno assegnate anzitutto agli studenti di medicina e chirurgia provenienti dal corso incompleto dell'Università di Lubiana. Effettuata tale assegnazione, le rimanenti borse saranno conferite agli studenti provenienti dalle Università di Zagabria e di Belgrado dove frequentavano Facoltà e corsi che non sono istituiti nell'Università di Lubiana; dopo questa seconda assegnazione le altre saranno infine conferite a studenti di qualsiasi Facoltà che proseguano o inizino i loro studi in una Università del Regno.

Titolo di preferenza per l'assegnazione dei sussidi sarà il merito scolastico unitamente alle comprovate condizioni economiche disagiate del concorrente e della sua famiglia.

Per prendere parte al concorso l'aspirante dovrà presentare all'Alto Commissariato (Ufficio affari dell'Ordine Universitario — Kongressni trg 11) entro il 5 novembre 1941-XX (ore 12) domanda diretta all'Alto Commissario, stesa su carta sem-

plice, corredata dei seguenti documenti, pure redatti su carta non bollata:

a) certificato dei voti conseguiti negli esami sostenuti nei precedenti anni di corso; chi si iscrive al primo corso dovrà invece presentare un certificato dei voti conseguiti nell'esame di maturità; b) certificato dell'autorità comunale competente attestante che il richiedente è sloveno e risiede in uno dei comuni dell'attuale provincia di Lubiana; c) certificato sulle condizioni economiche comprovante, per tutti i componenti la famiglia, i redditi goduti.

Sono accettati anche altri documenti che l'aspirante ritenga utili ad illustrare il suo caso.

Nella domanda l'aspirante dovrà dichiarare sotto la sua responsabilità di non appartenere alla razza ebraica e indicare l'indirizzo della famiglia, nonché la Facoltà e l'Università del Regno nella quale intende compiere gli studi.

Le domande non saranno prese in considerazione se pervengono dopo il termine sopra indicato o se risulteranno sprovviste di qualcuno dei documenti richiesti. I documenti redatti in lingua slovena dovranno essere tradotti in lingua italiana; gli originali e le traduzioni dovranno essere inviati dall'Alto Commissariato per la provincia di Lubiana (Ufficio vidimazioni).

Il pagamento del sussidio sarà effettuato in due rate eguali. La prima verrà corrisposta non appena risulterà che il beneficiario ha ottenuto regolare iscrizione alla R. Università del Regno prescelta, la seconda rata entro il mese di febbraio e per riscuoterla basterà che l'assegnatario produca un certificato, in carta libera, dal quale risulti che ha preso regolare iscrizione ai corsi della Facoltà e che li frequenta.

Decadrà dal beneficio chi non abbia frequentato con diligenza le lezioni, sia incorso in punizioni disciplinari o abbia comunque abbandonato gli studi.

Lubiana, 5 ottobre 1941-XIX.

L'Alto Commissario Emilio Grazioli

Ducejeva podpora slovenskim akademikom

Razpis 100 stipendij po 4000 Lir — Oprostitev šolskih
taks za medicince, ki nadaljujejo študije na drugih uni-
verzah Kraljevine

Ljubljana, 17. oktobra
Visoki Komisar Ekscelencija Grazioli je poročal Duceju o posebnem položaju slovenskih študentov, ki bi radi nadaljevali svoje študije v Italiji. Duce je upošteval, da mnogi med njimi, ki so se izkazali z dobrim napredkom v študijah, nimajo na razpolago zadostnih gmotnih sredstev na razpolago. Zato je predvsem odredil, da se oprostijo šolskih taks vsi oni, ki se spričo nepopolnosti medicinske fakultete našega vseučilišča vpišejo za nadaljnje študije na drugih vseučiliščih v državi.

Nadalje je v znamenje svoje posebne dobrohotnosti stavil študentov iz naše pokrajine, ki bodo študirali v drugih krajih države, na razpolago 100 študijskih stipendij po 4000 lir. Za te stipendije je bil odrejen poseben razpis.

★

Razpisanih je 100 študijskih podpor po L. 4000 letno za slovenske akademike, pristojne v novo Ljubljansko pokrajino, arisjskega pokolenja, ki se bodo vpisali v študijskem letu 1941/42, na k. b. univerze Kraljevine.

Študijske podpore se bodo podeljevale predvsem slušateljem z neopolne medicinske fakultete ljubljanske univerze. Po podelitvi študijskih podpor tem slušateljem se bodo za preostale podpore upoštevali slušatelji z beograjske in zagrebške univerze, in sicer taki, ki so bili vpisani na fakultetah in so posekali tečaj, katerih ljubljanska univerza nima. Kolikor bodo podpore tudi po tej drugi razdelitvi še na razpolago, jih prejmejo slušatelji kakršne koli fakultete, ki bi nadaljevali ali začeli svoje študije na eni izmed italijanskih univerz. Za podelitev teh podpor bodo odločili proslilčevi dosedanj študijski uspehi in gmotni položaj kakor tudi gmotne razmere njegove družine.

Reflektanti, ki se nameravajo poslužiti razpisa, morajo predložiti Visokemu komisariatu (Urad za univerzitetne zadeve — Kongressni trg 11) do 5. novembra 1941-XX (ob 12. uri) svoje neokolkovane prošnje, naslovljene na Visokega komisarja, opremljene z naslednjimi neokolkovanimi listinami:

a) spričevalo o izpitih, opravljenih v prejšnjih študijskih letih. Kdor se vpisuje prvič na univerzo, predloži zrelostno izpričevalo;

b) potrdilo pristojnega občinskega urada, da je proslilec Slovenec in da je pristojen v eno izmed občin Ljubljanske pokrajine;

c) izkaz o gmotnem položaju prosilca in vseh rodbinskih članov z navedbo predpisanih davščin. (Imovinski izkaz, potrjen od občine, sodišča in davčne uprave.)

Predložiti naj se tudi vse druge listine, ki osvetlujejo prošilčev primer.

V prošnji mora prosilec na svojo odgovornost navesti, da ni židovskega porekla, in označiti naslov svoje družine, kakor tudi fakulteto in univerzo Kraljevine, na kateri namerava študirati.

Prošnje, ki bodo vložene po določenem roku ali ki ne bodo opremljene s predpisanimi prilogi, se ne bodo vzele v pretes. Listine, izdane v slovenskem jeziku, morajo biti prevedene v italijansko, prepiši in prevodi morajo biti overjeni od Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino (Urad za overavljanje listin).

Študijske podpore se bodo izplačevale v dveh enakih obrokih. Prvi obrok prejme slušatelj takoj po pravilno izvršenem vpisu na izbrano univerzo Kraljevine, drugega pa v teku meseca februarja, pri čemer mora kandidat dokazati z neokolkovano listino, da se je pravilno vpisal na fakulteto in da je redno obiskoval predavanja.

Študijska podpora bo odvzeta onim, ki ne bi marljivo obiskovali predavanj, ki bi bili disciplinsko kaznovani ali ki bi kakor koli opustili svoje študije.

Ljubljana, 5. oktobra 1941-XIX.

Visoki Komisar: Emilio Grazioli
Ukrenjeno je, da bodo slovenski slušatelji z neopolne medicinske fakultete ljubljanske univerze, ki bi se zaradi dovršitve svojih študij vpisali na druge univerze Kraljevine, oproščeni plačevanja šolskih taks in drugih šolskih davkov.

Chiarimenti sul blocco della vendita degli articoli d'abbigliamento e delle calzature

Poiché le due ordinanze commissariali del 7 ottobre 1941-XIX n. 122 e del 9 ottobre 1941-XIX n. 123, pubblicate entrambe nel Bollettino Ufficiale per la provincia di Lubiana dell'11 ottobre 1941-XIX n. 82, hanno dato adito ad erronee interpretazioni, per cui alcuni negozi hanno violato il blocco dei manufatti tessili, degli articoli in materie tessili, d'altri articoli di abbigliamento e delle calzature in genere, si precisa che resta assolutamente vietata ogni vendita o cessione al pubblico dei generi susseguenti fino a che non sarà distribuita la apposita carta individuale di abbigliamento.

Per lo smercio di quelle merci invece di cui è permessa la vendita, ogni negoziante dovrà pretendere dagli acquirenti la presentazione di una delle tessere di riconoscimento indicate nell'ordinanza del 9 ottobre 1941-XIX n. 123.

Oblastveno določene cene fižolu

Glede na svojo odredbo od 11. septembra, s katero je bila predpisana obvezna prijava pridelka krompirja in suhega fižola in so bile izdane omejitve glede prodaje krompirja in fižola, nadalje glede na uredbu o cenah od 12. marca 1941 in ker se je izkazalo za potrebno, da se določijo nakupne in prodajne cene za letošnji fižol, je Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino določil nakupne in prodajne cene za fižol.

Nakupna cena za fižol pri pridelovalcu franko odhodna postaja je določena: za fižol nizke vrste na 3.50 lire za kg, za fižol visoke vrste (preklar) Ia pa na 4 lire za kg. Prodajna cena za trgovca na debelo je določena franko skladišče: za fižol nizke vrste na 4.05 lire, za fižol visoke vrste Ia pa na 4.55 lire za kg. Prodajna cena na drobno v Ljubljani, vstevši užitino, pa je določena: za fižol nizke vrste na 4.60 lire, za fižol visoke vrste Ia pa na 5.20 lire za kg. Gornje cene veljajo za suho, zdravo in tržno blago brez primesi.

Kratičelj določb te naredbe, ki je objavljena v »Službenem listu« od 15. t. m. in je 10. t. m. stopila v veljavo, se kaznujejo po uredbi o cenah z dne 12. marca t. l. (kazen za pridelovalce, trgovce in ostale posrednike znaša pri prodaji na debelo najmanj 3 mesece strogega zapore ali denarno 19.000 do 38.000 lir, v prodaji na drobno pa najmanj 15 dni zapore in denarno od 1900 do 38.000 lir).

Pojasnilo o zapori prodaje oblačil in obutve

Ker sta obe komisarijatski odredbi z dne 7. oktobra 1941/XIX — št. 121 in z dne 9. oktobra 1941/XIX — št. 123, ki sta bili obe objavljene v »Službenem listu« za Ljubljansko pokrajino dne 11. oktobra 1941/XIX — št. 82, dali povod za netočno razlago, tako da so nekateri trgovci prekršili zaporo prodaje tekstilnega manufakturnega blaga, tekstilnih predmetov in drugih oblačilnih predmetov ter obutve v splošnem, se opozarja, da je v vsakem primeru absolutno prepovedana prodaja ali odstopanje zgoraj omenjenega blaga občinstvu vse dotlej, dokler ne bodo izdane in razdeljene posebne individualne nakaznice za oblačila.

Kar pa se tiče projačnega blaga, za katero je prodaja dovoljena, bo moral sleherni trgovec zahtevati od kupca, da mu predloži osebno izkaznico, kakor jo omeja odredba z dne 9. oktobra 1941/XIX, št. 123.

Obsojeni krivci francoskega zloma

Vichy, 17. okt. d. Včeraj je bila uradno objavljena razsodba v političnem procesu proti tako zvanim »osebam, odgovornim za francoski poraz«. Hkrati, ko je bila razsodba objavljena, je imel maršal Petain po radiu govor, v katerem je tolažil svojo odločitve glede kazni, ki so bile naložene krivcem. V svojem govoru je maršal Petain naglasil, da mu po ustavi pritiče končna razsodba v procesu proti krivcem francoskega poraza, proti katerim je preiskavo vodilo posebno sodišče v Rimu. Bivši predsednik vlade Daladier, general Gamelin in Leon Blum so bili obsojeni na trdnjaviški zapor. Vsi trije bodo svojo kazen odsele v trdnjavi Portalet. Razsodbo je Petain utemeljil s tem, da so ti trije obsojenci kakor tudi Pierre Cot, Guy Lachambre in Jaccmet zapeljali Francijo v vojno, ne da bi bila država nanjo pripravljena.

Za generala Gamelina navaja razsodba, da je zanesel desorganizacijo v francosko vrhovno vojno poveljstvo s svojimi usodnimi odločitvami in da je slabo pripravil defenzivne vojaške operacije. Leon Blum je zavrnil desorganizacijo v francoski proizvodnji Pierre Cot pa je v svojem ravnanju zmerom dal interesom svoje stranke prednost pred interesi države. Guy Lachambre kakor tudi Jaccmet sta prav tako s forsiranjem svojih političnih prijateljev doprinesla k vojaškemu zlomu Francije. Kar se tiče poslednjih dveh, je Petain izjavil, da se je njuna odgovornost izkazala za manj težko in ostaneta obsojenca še nadalje zaprta v Bourasou.

Bivši predsednik vlade Reynaud in George Mandel, proti katerima sodišče v Rimu prav tako vodi preiskavo, da bosta obsojena, kakor je izjavil Petain, čim bo mogoče dobiti iz inozemstva potrebne priče. Proces se bo tedaj nadaljeval, dotlej pa Reynaud in Mandel ostaneta v dosedanjem trdnjavskem zaporu. Maršal Petain je tudi izjavil, da bo politično sodišče, ki je vodilo preiskavo proti krivcem francoskega poloma, ostalo v funkciji kot trajna institucija.

Ničla ni ničla

Ničla je, kakor mislijo učenci osnovnih šol, številka, ki »ne pomeni nič« in ki nima torej nobene vrednosti. Pa ni tako. Ničla ima, nasprotno, zelo veliko važnost pri računanju in sestavljanju števil. Ljudje pa so vendarle dolga stoletja in tisočletja delali svoje račune, ne da bi poznali tega znaka. Niti Egipčani, niti Grki in niti Rimljani niso v svojih računih uporabljali okroglega znamenja, ki nam rabi za ničlo. V kulturnih deželah se je pojavil šele v šestem stoletju po našem štetju. A njegov pojav je imel za posledico, da so izginile z nenavadno naglico vse stare oznake za desetice, stotice, tisočice itd.

Mnogi narodi so prej pisali »čestmesta« števila tako, da so za vsako številko z besedo ozroma z njeno kratko označevali desetico, stotico, tisočico itd. Z drugimi besedami: stari Feničani so n. pr. št. 8934 morali napisati takole: 8 t, 9 s, 3 d, 4 N. pa bilo pri vseh narodih tako. Znano je, da so stari Grki in Rimljani za pisanje števil uporabljali črke svojih abeced. Lahko si mislimo, kako težko in nerodno je bilo na ta način izvajati računske operacije. Poskusite napisati tri rimska števila s petimi znaki, pa jih seštetje. Ta naloga je prilično zamotana. A niso samo stari Rimljani imeli tako težkih računov. Drugim narodom ni bilo nič lažje, dokler se ni pojavila ničla.

Ko so v Indiji izumili ničlo, ki so jo predstavljali kot majhen, izpolnjen ali neizpolnjen krožek, so jo hitro uvedli v vrsto števil, kjer je manjkala kakšna enota. Končno je bilo mogoče točno in preprosto odgovoriti ter napisati odgovor na vprašanje: »Koliko je predmetov.« Kasneje so Arabci razširili uporabo ničle, ki so se je bili naučili od Indijcev. Dogajali so po eno ali dve ničli kakšnemu številu in njegova vrednost se je s tem sama od sebe povečala n. pr. na 10 ali 100. Tako so dali ničli velik pomen ter so zelo poenostavili prej dolgotrajne množitve in delitve.

Danes ni n. pr. nič lažjega, nego če mora otrok v osnovni šoli deliti 400 na 100. Potrebno mu je odvzeti samo dve ničli od vsakega števila, nadalnje delo je potem preprosto. V starem Rimu je bilo vse drugače. Deliti je bilo treba CD s C, a učencu res ni bilo lahko dospeti do rezultata, ki se je glasil: IV.

Arabski način računanja je uvedel v Italijo, a od tam v vso Evropo Italijan Leonardo Fibonacci. To je bil v resnici velik dogodek v zgodovini zapadne kulture. Zgodilo se je to l. 1202. Arabci so ničlo ime-

novali »zefirum«, kar se je polagoma preoblikovalo v besedo »zero«, ki jo uporabljajo vsi romanski narodi in ki so jo prvič zabeležili v nekem rokopisu l. 1491.

Nadaljnji čudež, ki ga je izvršila ničla, se je zgodil tedaj, ko je holandski menih Stevin uvedel v pisavo števil piko in je bilo od tistega dne dalje mogoče pisati ulomke kot navadna števila. Pogoj je ta, da se najprvo zapiše ničla, nato pika, nato število, kar pomeni vse skupaj potem decimalni ulomek.

To je nekoliko majhnih čudežev, ki jih je izvršila ničla, ta mala reč, ki ne pomeni

ničesar, a brez katere bi morali še dandanes prenehati račune računati po nekoliko dni, medtem ko jih lahko brez vsake težave izračunamo v nekoliko minutah.

Pripomnimo ob koncu, da je ničla v štev govorice prešla kot oznaka za razne pojme. Tako napišemo leto 0 za leto, od katerega se računa naš čas. 0 ur pomeni čas od polnoči do enih, in tudi toploto računamo od 0 stopnje navzgor in navzdol.

Vidimo torej, da ničla nikakor ne predstavlja ničle, temveč da je pomembna stvar ne samo za matematiko, temveč za naše življenje sploh.

Prebivalstvo zemlje

Od začetka devetnajstega stoletja je bila cela vrsta vzrokov, da je človeštvo naglo naraščalo. Evropa je imela l. 1800 okrog 178 milijonov prebivalcev, letošnje leto jih je imela pa 531 milijonov. Ta porast gre po mnenju strokovnjakov pred vsem na račun industrializacije in odkritja novih virov prehrane. A tudi Azija in Afrika, kjer učinki evropske civilizacije niso starejši nego kakšnega pol stoletja, kažejo močne spremembe. Azija je v istem razdobju narasla od 520 milijonov na 1213 milijonov ljudi, Afrika od kakšnih 55 milijonov na 164 milijonov. V Avstraliji in Oceaniji, ki sta preživljali okrog l. 1850. komaj kakšen milijon ljudi, števila danes 11,3 milijona prebivalcev. Obe Ameriki imata danes trikrat toliko prebivalcev, kolikor okrog l. 1800. Sredi 1914. so celokupno število zemljanov cenili na 1.8 milijarde, ob začetku letošnjega leta pa na približno 2,25 milijarde.

Vzroki za to v nekaterih primerih morajo niso videti posebno neumljivi. Vsekako

pa tok tega porasta ni bil vedno pregleden. Razdelitev sil je vse drugo nego enakomerna. So ozemlja, ki so že skoraj preobjudena in ne bodo mogla prehraniti dosti več ljudi, nego jih imajo danes. Najbolj objudena dežela na svetu ni, kakor običajno mislimo, Saska z gostoto kakšnih 300 ljudi na štirjaški kilometer, temveč imata prvenstvo Egipt in 475 ljudi na štirjaški kilometer (seveda, če ne računamo puščave) in Java s 377 ljudmi Evropa nikakor ni dežela, kjer je presežek rojstev največji, temveč gre to prvenstvo Aziji, in sicer otoku Formozu. Zanimivo je, da sta v preteklosti samo Švedska in Avstrija imeli nižje število rojstev nego Nemčija, danes pa je ta ostavila že enajst dežel za seboj. Kako nenakomerno je razdeljeno človeštvo na zemlji, pa je najbolje razvidno n. pr. iz dejstva, da živi na tako zvanih starih celinah po 33 ljudi na štirjaškem kilometru, na mladih celinah Ameriki, Avstraliji in Oceaniji pa samo 5,6.

Gora pozabljenja

Vzpon na goro Ilampo, najvišji vrh brazilskih Kordiljer (3500), ki so ga izvršili plezalci Hörtnagel, Pfann, Horschowsky in Hein, je odkril neko novo, zanimivo dejstvo v fiziologiji višin.

Omenjeni plezalci so se povzpeli na Ilampo iz znanstvenih razlogov iz taborišča, ki je bilo v višini 5200 m. V sedmih urah in pet in petdesetih minutah so premagali severno zahodni greben do višine 6000 m. Dotlej je šlo vse brez posebnih

težav. Nato so se vzpenjali pet ur preko strmega, zaledenega grebena, čisto so morali gaziti sneg do kolen. Dihanje jim je bilo tedaj težavno, treba je bilo uporabiti posebno tehniko pravilnega dihanja. Navzlic temu je šlo zelo počasi, na vsak korak so morali počivati. Posebno težko je bilo premagati zadnji konec nekako od višine 6400 m. Niti eden izmed mož ni mogel že davno spregovoriti nobene besede. Na vrhu, okrog katerega je bil na vse strani globok prepad, so si morali najprvo pripraviti mesto, da so mogli sploh stati.

Od višinskega taborišča do vrha, to je za višino 1300, so rabili nekaj manj nego 14 ur. Zadnji del so opravili povsem avtomatsko, ravnodušno in brez vsakega veselja nad uspehom. Na meritve, ki so jih hoteli izvršiti, so preprosto pozabili. Pozabili so, da jim je bila enako kakor odpravam na Himalajo, poverjena v prvi vrsti naloga, da bi izmerili in označili najvišji vrh. Šele ob sestopu so se malo »prebudili« s pomočjo čaja iz listov koke in smega, a še nadalje se jim ni vrnilo znanstveno zanimanje za stvar. Sestop je bil tako telesno, kakor duševno zelo težak. V glavnem taborišču v višini 4700 m so se končno počutili malo bolj sveže in šele tedaj so postali zgovorni, se spomnili vseh podrobnosti svojega podjetja in priredili zmagoslavno svečanost.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Obiskovalec je našel gospo Korenovo sredi kočevog. »Ali odpotujete?« je vprašal začenoma.

Gospa Korenova je pokimala: »Da, v gore — zdravnik to zahteva.«

»Ali ste bolni?«

»Jaz ne, toda moj mož. Saj veste, da je nevrastenik. Vse zdravljenje, ki ga je do sedaj poskušal, je bilo brez učinka. Včeraj smo vprašali neko medicinsko kapaciteto in gospod profesor je odločil, da moram jaz za čim dalj časa v gore, moj mož pa naj ostane doma.«

Branko in Vera gresta skozi jesenski park. Nenadno se utrne zvezda.

»Lahko si nekaj želite?« pravi Branko.

»Ah,« de Vera, »za to ste vendar preboječi!«

Miha je popil na tečji želodec pet vrčkov piva. Občudovali so ga:

»Od kod imaš to sijajno žejo, Miha?«

»Danes ponoči sem v sanjah pojedel tri zelene paprike!«

Il Duce a Parma — Duce v Parmii

Tra il popolo — Med ljudstvom

Železo v mleku

Kako važno je, da bi dojenje trajalo čim dalje, najmanj pa šest mesecev, je razvidno tudi iz natančnejših raziskav o tistih sestavnih delih materinega mleka, ki jih običajno komaj upoštevamo, a imajo ne samo zelo velik pomen za otrokov normalni razvoj, temveč nam morejo pomagati tudi skrivnostno te ali one nerazumljive bolezni.

Tako je le malo mater, ki bi vedele, da je v otrokovi vsakdanji hrani potrebnih neka majhna količina železa, čeprav bi si lahko mislili, da mora imeti ta kovina zavoljo svojih tesnih zvez s krvnim barvilom: tudi za dojenčka veliko važnost. Dejansko je ta njena važnost prav izredna. Novorojenčku daje že narava sama v svoji močrosti posebno veliko količino železa na pot, in sicer mu ga naloži v jetra. Toda to zalogo porabi njegov telo v razmeroma kratkem času, tako da jo je treba stalno obnavljati. Obnavlja se z mlekom in sicer

prekaša materino mleko kravje mleko v tem pogledu na zelo odločen način. Kravje mleko more otroku dati komaj polovico toliko železa, kolikor je dejansko potrebno, a če se razredči, kakor je običaj, tedaj vsebuje komaj četrtino ali še manj železa, kolikor bi ga bilo treba. Med tem ko prejme dojenček z materinim mlekom v prvih petih mesecih skupaj 140 mg železa, ga dobi z umetno prehrano približno 40 mg in še manj. Posledica je malokrvnost, ki se očituje z izrazito otrokovo bledostjo. Ta malokrvnost se da zagotovo odpraviti le z naravnim dojenjem. A tudi v tem primeru mora doječa mati skrbeti za to, da dobi v drugem polletju otrokovega življenja čim več zelenjav, ki vsebujejo železo. Da bi materino mleko vsebovalo potrebno količino te kovine, predpisujejo zdravniki materam med dojenjem pogosto železove preparate.

Čudna ljubezen

Pred sodniki v Michiganu se bo vršila te dni razprava, ki zbujala v ameriški javnosti veliko zanimanje zavoljo nenavadne zgodbe, ki ji je vsebina in ki se v njej na čuden način mešajo ljubezenske zaletve, družabne konvencije, boje strasti in denar. Junak te zgodbe je James Linn, sin milijarderske rodbine in zelo znan v visoki ameriški družbi.

Ta gospod se je prel časom do ušes zaljubil v mlado umetnico, 23 letno Rosy Harwayev, toda njiju poroki je nasprotovala njegova rodbina. Obtožila je med drugim umetnico, da je svojemu zaročencu nezvesta. Harwayeva je energično zavračala to obdolžitev in nekega dne je Jamesu predlagala, naj jo preizkusi na kakršen koli način, da se prepriča o njeni ljubezni do njega. Zdi se, da mladi milijarder ni bil popolnoma prepričan o njeni zvestobi, vsekako si je izmislił zelo čudno preizkušnjo.

Svojo zaročenko je namreč zaprl za deset dni v razkošno opremljeno sobo brez oken

in postelje, ki je bila vsa obložena z zrcali in so v njej gorele močne žarnice podnevi in ponoči. V tej sobi, ki v njej ni mogla spati, se je mladi umetnici ob koncu tedna, ker je neprestano gledala svojo podobo, ki se je zrcalila od vsehovod in ponavljala njene kretnje, malodane zmešalo. Razbila je eno izmed zrcal in je poskusila izvršiti samomor, a se je samo težko ranila. Čez nekoliko dni je zblaznela zares. Ko je James Linn videl uspeh svojega eksperimenta, je težko oboel. Sedaj, ko je koraj ozdravel, se bo moral zagovarjati pred sodniki.

A NEKDOTA

Balzac je bil uverjen, da je izvrsten grafolog. Ljudem je na podlagi pisave rad opisoval značaj in napovedoval bodočnost. Nekoč mu je znana gospa predložila otroško pisanko in ga prosila, naj bi ji povedal svoje mišljenje o značaju in bodočnosti tega otroka.

»Ali je z vami kaj v sorodu?« je vprašal pisatelj po kratkem pregledu zvezka.

»Prav nič,« je odgovorila gospa.

»Toda vam morem popolnoma odkrito povedati svoje mnenje,« je dejal Balzac in nadaljeval: »Ta deček je lenuh in top. Bojim se, da iz njega nikoli ne bo kaj prida.«

»Toda to je vendar prva pisanka, ki ste jo vi sami izpisali v svojem življenju!« je vzklila gospa. Balzac je bil od tistega časa previdnejši s svojimi grafološkimi nagajenji.

VS AK DAN ENA

»Po mnogih težavah smo dobili Petra končno iz polarnih krajev sem, a sedaj Pavli ne ugaja!«

Armii per la Patria — Orožje za domovino

Operai italiani in una fabbrica d'armi — Italijanska delavka v neki tovarni orožja

Kulturni pregled

Premiera »La Bohème« v Operi

Za sama vsebina opere »La Bohème«, prikasujoča lik nesrečne Mimí, je toliko pretresljiva, da zajame vsakogar in izzove sočustvovanje ter iskreno podoživljanje. Ta sujet je muzikalno oblikoval Puccini s toliko prisrčnostjo, polno preproste, pa globoke žalosti, pomilovanja, ter na mestih pristnega veselja, da iz njegovih pestrnih akordov, nežnih melodij in celotne notranje strukture res zazveni ljubezen in bolest Mimí, prešernost in dobrota Musette, veselje in razigranost večnih bohémov. »La Bohème« je resnično opera za vse, opera, ki brez posebne problematike, bodisi vsebinske ali muzikalne, vzbuja pristni odnos sodelovanja poslušalca, oziroma gledalca.

V letošnji premieri je pela vlogo Mimí Vidaličeva, ki je predvsem igralski nudila prav dozvojen lik, vsebujoč v veliki meri tisto nežnost in milobo, kakršna je tej vlogi potrebna. Pevski je trdil prav tako dati čim več in ji je to tudi na nekaterih mestih uspelo (n. pr. v 1. in ob koncu 4. slike), najbolj tam, kjer je vlagala v svoje pevsko izvajanje toliko doživljanja, vendar pa so se pojavile še vse bistvene nomanjkljivosti lanske sezone: tremoliranje še vedno obvladuje njen glas, ki je deloma zavoljo tega, deloma iz drugih razlogov v višini oster in intonativno labilen. Jasno je, da zavoljo tega ne morejo nastatati pravilno oblikovane estetske linije in da tudi čustveno doživljanje ne more pevski nafti svojega ekvivalenta, ki je mogoče le v primeru čim boljše tehnične suverenosti pevača.

V teh pogledih ji je na moč sličen Manoševski, ki je bil v vlogi pesnika Rudolfa sicer nekam boljši kot v ostalih svojih dosedanjih vlogah; predvsem je večjo svežost in glasovno umirjenost prikazal v prvi sliki. Kasneje pa so tudi pri njem spet izstopile stvari, ki pevcu kvalitete niso ugodne: močan tremolo, ki povzroča, podprt od stremljenja po čim bolj dramatičnem podajanju vloge, ne le v višinah (pač pa tam najbolj!), ampak tudi v spodnjih legah pravo trganje glasu. Patoznost, s katero želi Manoševski izraziti moč vloge, izraznost potrebne lirike nedvomno škoduje in jo občutno manjša. K temu kot bistveno še omenjam neenotnost njegovih glasovnih leg in na nepravilno slovensko vokalizacijo, ki jo bo moral solist čim prej izboljšati. Igralski je oblikoval še dokaj ugoden, v estetskem pogledu ustrežajoč lik, ki pa ne izraža polne pristnosti doživljanja in tako tudi ne popolne predanosti. Ta dva čimtelja moti igralski zlasti šablona, nekak salonski stil, v katerem zagrablja Manoševski svojo igrino in ki se je najmočnejše izrazil v poslednjih trenutkih četrte slike. Musette in Rudolfa morata biti namreč igralski verba, iz vseh globlin človeške duše doživljajoča, pevski pa glasovno kristalno čista in v celoti izenačena z igralsko stranjo svojih likov; ustvaritev takšnih likov pa zahteva objektivne dovršenosti izvajalcev.

Musette je oblikovala Polajnarjeva, ki je bila s svojim lepo zvenecim, prodornim in tehnično izdelanim glasom v svoji skrbno naštudirani pevski partiji zelo dobra in je

v tem pogledu povsem uspela. Manj se ji je to posrečilo igralski, kjer je bila vsekakor še preveč naivna in enostavna za Musette; z večkratnim nastopanjem se bo nedvomno izkristalizirala tudi v tem oziru ter bo takšna v spojitvi s svojimi pevskimi odlikami mogla nuditi še boljši, kvalitativno še višji lik. Pevski in igralski je bil spet odličn Betetto, ki je posebno v četrty sliki (v znani ariji o plašču) izrazil vse lepote svojega glasu in v globino svoje igre. Enako je bil izvrsten v petju in igri Janko, ki je bil predvsem glasovno svež, poln in močno doživljajoč. Betettov in Jankov lik ter lik Polajnarjeve so bile nedvomno najboljše kreacije vseh solističnih vlog »La Bohème«; nudi so razgibane, doživljajsko izrazite tipe, ki so dajali naglas vsemu solističnemu zboru in potoku opere. Ostale vloge so uspešno izoblikovali Dolničar, ki je bil v vlogi Schaunarda posebno pevski prav dober, dalje pa še Zupan (Benoit), Anžlovar (Alcindor) in Kristandić (Parpignol). Zbor, ki ga je naštudiral Simoniti, je bil tehnično pravilno pripravljen in povsod, razen takoj splošne druge slike, soglasen orkestru in solistom tako ritmično kot po intenziteti in vsebinskem podajanju.

Orkester je naštudiral in mu dirigiral Štrifof, ki ga ni pripravil le tehnično odlično, marveč mu je preciziral tudi interpretacijo, polno iskrenega, poglobljenega doživljanja. Morda so bili tempi v prvi in drugi sliki ponekod premalo razgibani; vendar pa je to stvar dirigentove zamisli in kot takšna tudi povsem pravilna. Nasproti pevskim izvajalcem je bil odkester v ugodnem intenzitetnem sorazmerju. Režiral je Debevec stilu odgovarjajoče in soglasno z muzikalno obdelavo; zlasti scene 1., 2. in 4. slike so bile ne le okusne, temveč tudi notranje skladne psihološko zajeti sleditvi in prav

tako po gibanju brez zastankov, ki bi mogli v tej operi nastati prav lahko.

V celoti je bila premiera »La Bohème« na prav kvalitetni ravni in je dosegla lep uspeh.

Na razstavi »Lade«

V Jakopičevem paviljonu bo odprta še vključno do 19. t. m. razstava kluba slovenskih likovnih umetnikov »Lada«. Izmed več kot dvajset članov te skupine se je udeležilo razstave štirinajst umetnikov, med njimi Smrekar in kipar Zajc samo z enim delom. »Lada« ne predstavlja programatske skupnosti; njeni člani niso ziruženi niti z generacijskimi vezmi. Starejši in mlajši umetniki, postimpresionisti, ekspresionisti in drugi — isti, če bi jih že hotel kdo klasificirati po stilnih merilih, so se zbrali v klub in sedaj zopet prirejajo razstavo svojih del.

V treh prostorih Jakopičevega paviljona je zbranih nekaj nad 80 del, med katerimi so olja, akvareli, risbe, plastika in keramika. Prevladujejo kajpak olja. Številčno najskromnejše je zastopana plastika, saj jo predstavlja samo nestor naših kiparjev Ivan Zajc s svojim skrbno izdelanim »Križevim potom« v žgani glini. Dremelj je izostal, zato pa se je slikarski skupini pridružil R. Subic.

Razstavi dajejo poglobljeni značaj nova dela umetnikov, ki so že dovolj znani in priznani. Predvsem je med njimi Ivan Vavpotič, ki je prispeval štirinajst slik v olju. Med njimi so trije veliki portreti, ki samo potrjujejo sloves, katerega si je prilobil Ivan Vavpotič kot portretist in razodevajo vse značilnosti njegovega portretiranja, predvsem zvestobo tistemu karakterističnemu izrazu portretirance, po

katerem ga takoj spozna vsak znanec. Oblicje je izdelano do zadnjih odtiskov, vs portret pa je tudi s koloristične strani učinkovito komponirana celota, ki zapuša prikupen vtisk. Kot krajinar je pokazal Ivan Vavpotič nekatere nove tone, zlasti v »Jutru nad Prigorico«, »Iz Gorenje vasi« in »Oves zori«, kjer skuša povečati učinek naravne bujnosti in polnosti z živočeno barvo. V dveh slikah je segel k motivom iz našega gospodarskega življenja: sta to »Zaga« in »Šiške ob potoku«, dva motiva, ki prepričujeta s svojo neposredno učinkujočo vsebino in se odlikujeta po verni izdelavi detajlov. Kot priznani umetnik tihozitij s cvetličami je Ivan Vavpotič prispeval k ciklu novih slik, ki simpatično predstavljajo njegovo tvornost, še »Jesenski sopek« in »Rumeni sopek«, dve mojstrovini te vrste. — Sin Ivana Vavpotiča Bruno Vavpotič se je priljužil očetu s sedmimi akvareli. V tej tehniki si je Bruno Vavpotič pridobil že uveljavljeno ime; posebej se spominjamo njegovih pariskih motivov. Tokrat nam kaže motive iz Ljubljane in njene bližnje okolice: starinske hiše v Zabjaku, predmestno vaško cesto štepanje vasi in drugo iz našega predmestja. Bruno Vavpotič zadošča nekaj potez v vzdržnih barvnih tonih, da odkrije svojsko značilnost nekega človeškega selišča in njegov coloris local. — Saša Santel je zastopan z osmimi slikami v olju. Med njimi vial v ospredju dvorane veliko platno »Ljubljana« s pogledom na vzhodni, stari del mesta z gradom; slika, ki diha poezijo ljubljanskih streh, kakor se vidijo n. pr. s terase nebotičnika. Prav učinkovit je motiv »Vaška pote«, s sliko »Mladi kovač« pa je tudi Saša Santel prispeval svoj tehtoviti delež k upodabljanju naše socialne stvar-

SPORT

Na dveh igriščih

bo v nedeljo oddanih 6 točk v I. razredu SNZ

Sporod jutrišnje prvenstvene nedelje bo po obsegu prav takšen kakor je bil preteklo nedeljo, razdehtev glavnih dogodkov — in sicer vseh treh prvorazrednih tekem za točke — pa je to pot nekoliko bolj posrečena kakor je bila zadnjič štirje nasprotniki jutrišnjega dneva so se namreč dogovorili za skupno prireditev na igrišču Ljubljane, ostala dva pa bosta morala obračunati sama zase, in sicer na stadionu Hermesa v Šiški. Prijatelji nogometa bodo jutri torej nekoliko lažje izbirali, na katero igrišče jim bo stopiti, če bodo hoteli videti, komu bo oddanih nedeljskih šest točk v prvenstveni tabeli SNZ.

Na igrišču Ljubljane

bo torej jutri popoldne dvojni spored od 14.45 dalje.

V prvi tekmi bosta nastopili enajstorici Marsa in Jadrana, ki sta obe v zadnjih tekmah pokazali prav razveseljav napredek. Jadrani si je v spremenjenih razmerah pridobil nekatera ojačenja, med drugimi bivšega ligaša Pikiča, potem Crnobrega in Kisla ter bo že skoraj enakovreden nasprotniku Marsu, v katerem so preteklo nedeljo z vidnim uspehom nastopili stari znanci nogometnih terenov Slamič, Slapar, Sočan, Doberlet, žigon in drugi. Med imeni, ki smo jih navedli, se bo prav gotovo razvila ogorčena borba za čim boljše uspehe.

V drugi tekmi — ob 16.15 — se bosta pomerili moštvi Ljubljane in Svobode, med katerima tudi ne gre kar naprej proklovati zmagovalca. Obe enajstorici igra ta mehak, toda lep nogomet in bo ta tekma z sportne strani gotovo zadovoljila. Po formi na papirju bi morali Ljubljancem dobiti tudi to pot obe točki, toda morda pa ravno v tej tekmi ne bo šlo vse tako, kakor računajo prijatelji enega ali drugega tabora.

Na stadionu v Šiški

bo tretja prvenstvena tekma I. razreda, in sicer med Grafiko in Hermesom. Gra-

fika se v zadnjih tekmah še ni mogla znajti in urediti svojih vrst ter je zato v otvoritveni tekmi proti Jadrani tudi izgubila precej visoko. Od tedaj so se tiskarji marljivo lotili dela ter deloma tudi spreminili svoje vrste, tako da mislijo Hermesu nasproti že postaviti enakovrednega partnerja. Šiskarji, ki jih je treba po formi na splošno smatrati za favorite v tem dvoboju, bodo gotovo zaigrali tako, da bodo spravili ves izkupiček. Kolikor več bodo imeli pri tem težav in napora, toliko bolj bo ta tekma živahna in napeta. Tekma se začne ob 16.

Razen gornjih treh tekem za točke moramo prijatelje nogometa opozoriti še na

DVE PRVENSTVENI TEKMI

II. RAZREDA

in sicer: Slavija—Mladika na igrišču Mladice ob 10. in Moste—Korotan na igrišču Marsa ob 16.

PRVE KAZNI ZA IZGREDE NA IGRIŠČIH

Na zadnji seji kazenskega odbora SNZ so obravnavali incident, od katerega je prišlo na drugorazredni prvenstveni tekmi med Mostami in Mladiko, ki se je morala zaradi tega celo predčasno zaključiti. Odbor je postopal zelo strogo in je glavnega krivca, enega izmed igralcev SK Most, kaznoval z doživljenjsko prepovedjo igranja nogometa, drugemu pa je prisodil tako kazen za dobo dveh mesecev. Prav tako je bil kaznovan tudi eden izmed igralcev SK Mladice, ki je sodeloval pri izgredu na igrišču Mladice.

Nesporito vedenje na nogometnih terenih se je že v otvoritvijo sezone razpaslo v taki obliki, da je kazenski odbor storil edino pravilno, če je že prve krivice prijel zelo trdo, tako da lahko upamo, da se bosta v bodoče vrnila na igrišča red in mir, pa čeprav pojde za točke med se tako vroči pristaji tega ali onega kluba.

Ker se zbira glavne moči naših atletskih sekcij v glavnem iz akademskih vrst, bo torej v vsaki disciplini nastopilo precej tekmovalcev, ki smo jih letos že spoznali z najboljših strani na nekaterih močnejših prireditvah kakor današnja. Sportni uspeh mitinga je torej zagotovljen v naprej...

Za zmagovalce so pripravljena darila in plakete.

Sem in tja po terenih...

Italijanska nogometna sezona postaja zmerom živahnejša. Od pretekle nedelje, ko se je začelo tekmovanje za italijanski pokal, je ostalo v tej konkurenci samo še 16 moštvev, ki bodo svoje izločilne tekme odigrali jutri po naslednjem razporedu: V Milanu Milano—Lazio; v Livornu: Livorno—Bologna; v Turinu: Juventus—Genova; v Modeni: Modena—Atalanta; v Pratu: Prato—Reggina; v Padovi: Padova—Brescia; v Pisi: Pisa—Venezia in v Novari: Novara—Spezia.

V srbski ligi je bilo zadnje nedelje na vrsti IV. kolo, ki je spet prineslo nekatere nepričakovane izide. Tako je Jugoslavija ali SK 1913 igrala z moštvom Obilica nedoločeno in brez gola 0 : 0, medtem ko je bil BSK v gostih onstran Dunava v Pančevu in zmagal nad tamkajšnjim enajstorico PAK zelo visoko z 10 : 1. Po tem kolu je stanje klubov v ligi takole: BSK 6, Obilica 5, PAK 4 in SK 1913 1 točko.

V Zagrebu so v nedeljo tekmovali atleti domače Concordije na klubskem mitingu, na katerem so bili med drugim zabeleženi naslednji najboljši izidi: na 100 m 11.9, na 400 m 57.4, na 1500 m 4:45, v skoku v višino 165, v skoku ob palici 280, v skoku v daljino 588, v metu krogla 10.48, v metu kopja 47.10 in v metu diska 32.67.

Zadnja številka »Gazzetta dello Sport« objavlja koledar letošnjih prireditev v hokeju na ledu, kakor ga je izdelala italijanska zveza za to sportno panogo. Iz obširnega sporeda, ki se bo začel 15. novembra in končal 31. marca 1942, je razvidno med drugim, da so v načrtu gostovanja nemških in madžarskih moštvev v Italiji, obenem pa tudi nastopi italijanskih moštvev v Nemčiji in v Švici, predvsem v znanem zimovisču Garmischu. Iz omenjenega koledarja po pomenu, da bo imela Italija v bodoči zimski sezoni tri mednarodna srečanja v tej zimski igri, in sicer 2. januarja v Curihu s Švicco, 20. ali 30. januarja z Nemčijo v Milanu in 25. februarja s Švicco v Milanu. Največji dogodek pa bo vsekakor mednarodni hokejski turnir v okviru svetovnega smučarskega prvenstva v Garmischu v dnevih od 1. do 10. februarja, na katerega je bilo povabljenih 9 državnih reprezentanc.

Radio Ljubljana

Sobota, 18. oktobra 1941-XIX.

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Pesmi in melodije — v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanski. 12.15: Saksafonisti Zihler. 12.30: Cvetje z glasbene livade: fantazija pod vodstvom mojstra Petrarja. 13.: Poročila v italijanski, napoved časa. 14.15: Komunikle glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini. 13.17: Orkestralna glasba pod vodstvom mojstra Galina. 14.: Poročila v italijanski. 14.15: Radijski orkester pod vodstvom mojstra Šijanca, s sodelovanjem sopranistke Dage Sok in tenorista Janeza Lipuške, operetna glasba. 14.45: Poročila v slovenščini. 16.30: Prenos koncerta iz vevške papirnice. 17.15: Nove gramofonske plošče Cetra. 18.: Ivana Velikonja slovensko predavanje o jesenskih delih gospodinj. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Avgusta Stanko, solo na harmoniko. 20.: Napoved časa — poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Gladališka sezona ELAR: Pallacci — Leoncavallo — v odmoru slovensko predavanje.

Evropski ženski sestanek v Berlinu

V Berlinu zborujejo od 7. do 12. oktobra ženske zastopnice iz vse Evrope. To je prvi mednarodni ženski sestanek v Berlinu, h kateremu se je prijavilo 12 narodov. Namen sestanka je, da se posamezne predstavnice osebno spoznajo. Ne nekaj let je inozemski oddelek pri vodstvu nemške ženske države zveze v stiku s predstavnicami ženstva v raznih evropskih državah. Marsikod posnemajo ustanove nemške organizacije. V vojni dobi so naloge ženstva zelo številne pa tudi zelo podobne. Zato bi predstavnice raznih ženskih organizacij rade vidle, kako premagujejo v Nemčiji različne težave. Posamezne predstavnice bodo poročale o stanju v svojih državah. Prisilile so se: Italija, Španija, Finska, Norveška, Danska, Nizozemska, Madžarska, Rumunjska, Bolgarija in Slovaška. Tudi Portugalska in Hrvaška sta poslali svoje zastopnice.

Mali oglasi

Službo dobi

veseda I — 60, taksa — 60, izdajanje naslova ali za tifo I 2.

Brivskega pomočnika

in vajenca sprejem takoj. Salon Merlak, Sv. Petra c. 76. 17335-1

Majše zdravo dekle

spretno tudi v gospodinskem šivanju. Sprejem: zglasiti se je med 10. in 12. uro v hotelu Metropol, Ljubljana. I. nadstropje, Marija Miklič. 17524-1

Prodaj

veseda I — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo I 2.

Prodajmo:

manjšo omaro za obleko, bel posušnik, dve mizici, klop, zaradi pomanjkanja prostora. — Parnova 39, pritičje, desno (pred arzenalom), od 13.—14. ure. 17519-6

Prodaj

nove damске moderne letne čevlje št. 36. Ogled od 1.—3. ure. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17510-6

Kupim

veseda I — 60, taksa — 60, izdajanje naslova ali za tifo I 2.

Polhove in lanske vervečke

kupuje vsako količino ter plačuje visoke cene. Zdrav. trgovec, Ljubljana, Viar trg 30. 17423-7

Čebelni vosek

voščene, smrekovo in borovo smolo kakor seme sončnic in buč kupi. Farmaceutski zavod Mirna. 17516-7

Prazne steklenice

od Franc-Jozefove grenice kupimo vsako količino. — Drogerija Emona, Ivan Kanc, Ljubljana, Nebotičnik. 17530-7

Kupim

staro korespondenco (pisma, ovitke), enznamiki, časopise. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Biralce«. 17526-37

Auto, moto

veseda I — 60, taksa — 60, izdajanje naslova ali za tifo I 2.

Harley Davidson

350 ccm v brezhibnem stanju poceni prodaja. Muhač Karol, Kamniška ul. 19. Šiška. 17503-10

Tovarni avto

Ford, 3 tonski, in osebni, Eifel, prodaja Sever & Komp. Ljubljana. 17468-10

Kolesa

veseda I — 60, taksa — 60, izdajanje naslova ali za tifo I 2.

Moško kolo

dobro ohranjeno, po nizki ceni prodam. Ižanska 32. 17529-11

2 nova tricikla

najboljše izdelave napredaj za zelo nizko ceno. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 17536-11

Oblacila

veseda I — 60, taksa — 60, izdajanje naslova ali za tifo I 2.

Zimsko suknjo

za 12letnega fantka, prodam. Bohoričeva ul. 24a. 17499-13

Krnzen plašč

črn, nov, takoj poceni prodam. Ogledati: Dr. Heydorn, Medvedova c. 10-11. 17515-13

INSERIRAJ V »JUTRU«

Kapital

veseda I — 60, taksa — 60, izdajanje naslova ali za tifo I 2.

Kateri diskretni

gospod nujno posodi mladi dami za dobo 2 mesecev tisoč lir. Plačam obresti. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Rečence«. 17492-16

Dražbe

veseda I — 60, taksa — 60, izdajanje naslova ali za tifo I 2.

Dražbeni oglaš.

V zapušinski stvari po pok. Rojina Francuza iz Ljubljane, Aleševčeva 14, se na predlog dedičev na podlagi sklepa okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 9. 10. 1941, I. O. 1096-60/17, vrši v četrti 23. l. m. s pričetkom ob 9. uri v Aleševčevi ulici 14 prostovoljna javna dražba

sledečih skupin:

1.) hišnega posvetstva vl. št. 568 k. o. Sp. Šiška, 2.) parcele pod vl. št. 666 k. o. Zgornja Šiška, 3.) gostilniškega, 4.) strugarskega inventarja.

Izključna cena: ad 1.) Lir 135.000,—, ad 2.) 1700,—, ad 3.) Lir 2260,—, ad 4.) Lir 7450,—.

Vsak ponudnik mora do pričetka dražbe položiti jamčevino v višini desetine izključne cene.

Vsa bremena odn. za stavne pravice na nepremičninah ostanejo nedotaknjeni ne glede na doseženo kupnino.

Dražbeni pogoji so na vpogled v pisarni sodnega poverjenika v Ljubljani, Dalmatinova 3.

Dr. Krevl Josip, javni notar kot sodni poverjenik. 17522-32

Stanovanje

veseda I — 60, taksa — 60, izdajanje naslova ali za tifo I 2.

Stanovanje

sobe in kuhinje v novi hiši v Dev. Mar. v Polju zamenjam za sobo in kuhinjo v predmestju: Vič, Rožna dolina, Bežigrad ali v mestu. Naslov v vseh posloval. Jutra. 17555-21

Stanovanja

veseda I — 60, taksa — 60, izdajanje naslova ali za tifo I 2.

Enosob. stanovanje

v plinom, v centru ali severnem delu mesta, izjem za 1. nov. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mlad pare«. 17457-21a

Enosob. stanovanje

ali sobo s štedilnikom, po možnosti v Šiški, izjem za 1. nov. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mlad pare«. 17457-21a

Dvo- ev. trisobno stanovanje

izjem za takoj v bližini tramvajске proge. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Industrijalce«. 17495-21a

Sobo odda

veseda I — 60, taksa — 60, izdajanje naslova ali za tifo I 2.

Prazno sobico

majhno, sončno, s lončeno pečjo, s posebnim vzhodom, oddam. Ciglerjeva ul. 26. 17521-23

Prazno sobo

večjo ali manjšo, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. Ogled samo v soboto. 17485-23

Sobo

oddam takoj dvema gospodoma. Gallusova nabrežje 7-1. 17531-25

Lepo sobo

zračno in prijetno s kopalnico oddam dvema bolnim gospodoma. Naslov v vseh posloval. Jutra. 17554-23

olre 100 anni di fama

slovit že nad 100 let.

Obnovite naročnino!

Opremljeno sobo za dva oddam s 1. novembrom v Ilirski ul. 29-1. levo. Ogleda se lahko od 12. ure naprej. 17547-23

Opremljeno sobo za dve osobi, izjem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Točni plačnice«. 17536-23a

Sobe isče

veseda I — 60, taksa — 60, izdajanje naslova ali za tifo I 2.

Sadje

Beseda I — 60, taksa — 60, izdajanje naslova ali za tifo I 2.

Lepa zimská jabolka

v zabojih po 20 kg, ugodno naprodaj. Šiška, na dvorišču Krušič, poleg nove cerkve, Knežova ulica. 17542-34

Informacije

veseda I — 60, taksa — 60, izdajanje naslova ali za tifo I 2.

Psihografolog

Globočnik Feliks, Ljubljana, hotel »Lloyd«, Sv. Petra cesta, sprejema stranke dnevno od 10. do 12. in od 15. do 19. 17538-31

TRGOVSKI LOKAL

v centru mesta se odda.

Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 4.727

Želod

kupim vsako količino — plačam 110 lir za 100 kg, franko vagon. — Hitre ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Želod 110«. 4723

SCIATICA — ISHIAS

Il Dottore DE FERRARI da informazioni sulla cura del Dottore MUNA RI DI TREVISO per l'artrismo e reumatismo a chi ne avesse interesse, ricevendo

dalle 9 alle 12 e dalle 15 alle 17 presso l'Hotel Union a Lubiana

dal 16 Ottobre 1941-XIX od 16. oktobra 1941 dalje

UFFICIALI

Pastriani panno 350.—, 450.—, castoro 750.—, se panno 350.—, 450.—, Diagonale 650.—, 750.—, 850.—, Calzettone, cavigliere, scarpe, guanti, calze, maglioni, lana, Bustine, Lettici, cassette, camicie e tutti gli articoli Militari Milizia e Fascisti scrivendo a:

Casermitta - Nazionale 94 - Firenze

Cercasi rappresentante.

Sprejme se zastopnik.

od 9. do 12. in od 15. do 17.

in Hotel Union a Lubiana

dal 16 Ottobre 1941-XIX od 16. oktobra 1941 dalje

CASTNIKI

suknjeni plašči 350 do 450 lir, plašči iz teletina blaga 750 lir, suknene uniforme 350 in 540 lir, bolj volnene blago za uniforme 650, 750 in 850 lir, hlače, ovornice, rute, rokavice, nogavice, volnene jopice, ovonji, poliske postelje, vojaki kovečki, srajce in vsi drugi predmeti za vojake, milicnike in fašiste, ki lahko preskrbite, če se obrnete na:

Casermitta - Nazionale 94 - Firenze

Cercasi rappresentante.

Sprejme se zastopnik.

od 9. do 12. in od 15. do 17.

in Hotel Union a Lubiana

dal 16 Ottobre 1941-XIX od 16. oktobra 1941 dalje

J Marquand

HVALA LEPA, GOSPOD MOTO!

Ogreval sem se in najbrže bi bil še nadaljeval, da mi ni knez Tung segel v besedo. »Sram me je, da se nisem naučil vašega odličnega jezika,« je dejal. »Ko sem bil mlad, so ga imeli za barbarskega in nekoristnega in moji učitelji so me navajali samo k velikim knjigam klasičkov, kajti določeno sem bil, da postanem pokrajinski uradnik. Kolikor razumem, se mi zdi, da vam je dala »mlada devica« nekakšno pojasnilo. Ali bi bili tako ljubezni, pa bi mi prevedli njene besede? Si no me zanima, kaj pravi o slikarici?«

»Pravi, da je del zbirke, ki sestoji iz osmih zvitkov,« sem odgovoril.

»Da, to vem,« je nestrno rekel knez.

»Pravi tudi, da mora kupiti vseh osem slikanic za neki muzej,« sem dodal in hkratu pomislil, kako more Tung vedeti, da je ta zvitek vzet iz zbirke, ki obsega osem kosov.

»Kako?« je planilo iz kneza. »Vseh osem? Tega ne razumem.«

»Ponavljam vam samo, kar je rekla gospodična. Pravi, da dobi ostalih sedem slikanic pojutrišnjem zjutraj.«

Obmolnil sem od začudenja nad izpremembo, ki je nastopila v vedenju kneza Tunga. Vsa hladnokrvnost ga je minila. Pahljača mu je zdrknila iz-

med prstov, odprl je usta in se nepremično zagledal vame.

»Nemogoče!« je vzkliznil. »Nemogoče. Nihče mi ni nič povedal o tem.«

»Kaj hočete reči? Kaj vas tako razburja?«

Sklonil se je in pobral pahljačo.

»Marsikaj me razburja,« je odgovoril z negotovim glasom. »Dovolite, da zberem svoje misli. Pomisliti moram. V zelo hudih časih živimo in ni dvoma, da so na obzorju homatije.«

»Tako ste rekli že včeraj, a kaj je ta mah vzrok vašemu razburjenju?«

Tung je plašno pogledal okrog sebe.

»Prijatelj, povedati vam hočem resnico,« je odgovoril. »Ostalih sedem slikanic je že štiri sto let del našega rodbinskega zaklada. Tudi zdaj so v moji posesti, varno shranjene v tej hiši.«

»In jih imate namen prodati?« sem vprašal, še zmerom ne vedoč, kako naj si tolmačim njegovo razburjenost.

»Evo kakšna je stvar...« je rekel knez. »Evo, zakaj vam pravim, da so na obzorju homatije. Nihče mi ni predložil, naj slikanice prodam. Nikoli ni bilo kakih pogajanj zastran tega, in to pomeni...«